

Slovo k povzbuzení na úterý 1. prosince 2020, sv. Edmunda Kampiána
Biblická čtení: Iz 11,1-10; Ž 72; Lk 10,21-24

Milé sestry, milí bratři,

po věřejším svátku svatého apoštola Ondřeje můžeme slavit sice památku dalšího světce, svatého Edmunda Kampiána (jezuitského kněze z neklidné doby rozbrojů mezi anglikány a katolíky druhé poloviny 16. století, mučedníka pro věrnost katolicismu, který dokonce nějakou dobu na studiích přebýval a následně působil i v Brně a Praze), přesto zaměříme svou pozornost spíše na adventní biblická čtení, konkrétně na čtení první.

Po velkou část adventní doby až do začátku předvánočního týdne nás v prvním čtení všedních dnů budou provázet texty z knihy proroka Izaiáše. Budeme sice otevírat občas i jiné starozákonné texty, ale Izaiáš bude skutečně nejčastějším. Důvodem je, že právě tento prorok snad nejvíce ze všech starozákonních proroků předpověděl narození a působení Mesiáše, a to různými způsoby, navíc často pomocí nesmírně krásných obrazů a slov.

Texty, které se před námi v těchto dnech jeden po druhém otevrou, jsou krásná zaslíbení: Že se nebesa otevrou a Mesiáš opravdu přijde, že se narodí z panny, že lidem na zem přinese Boží království, nemocné bude uzdravovat a spoutané přivádět na svobodu, že bude světlem v temnotách, vezme na sebe naše bolesti a hříchy a budou moci k němu přijít všichni lidé a tento příchod bude všem milý, budou to tučné hody pro všechny národy. Asi tak nějak by se mohl shrnout onen takzvaný historický smysl Izaiášových mesiánských proctví, totiž ten, který předpovídá historické narození Krista.

Už i takováto četba pro nás může být důležitá. Je přeci ve víře v Krista povzbuzující, když domyslíme, jak již řadu staletí před samotnými událostmi bylo nějakým prorokem tajemně předpovězeno, co se pak skutečně stalo: panenské početí, zázraky, dokonce i zástupné utrpení na kříži. Část těchto zaslíbení je již ze století osmého před Kristem (to je doba, kdy žil historický prorok Izaiáš, autor prvních devětatřiceti kapitol knihy), další jsou ze století šestého (to je doba, kdy žili snad dva další jinak neznámí proroci píšící pod Izaiášovým jménem, jejichž texty tvoří druhou a třetí část prorocké knihy).

Jak jsme si již připomněli včera, u starozákonních prorockých zaslíbení nejde ale jen o předpověď pozemského působení Krista. Všechna proctví jsou zároveň i obrazem toho, jaký by měl být příchod Krista do našeho srdce a našeho života. Vždyť je to stále týž Boží Syn, který se pro nás lidi stal Kristem a který i k nám tajemně přichází. V takovéto četbě spočívá pro nás asi ten nejdůležitější – duchovní, alegorický a obrazný – smysl starozákonních textů. Na něj je dobré se v adventním čase zaměřit a s Boží pomocí se ptát, jak se to či ono zaslíbení týká nás samotných, co nám ten či onen text říká o Kristově přicházení k nám, čeho je v nás obrazem.

Dnešní úryvek ze začátku 11. kapitoly je v tomto ohledu obzvlášť významný. Je sice z první části knihy proroka Izaiáše, která povětšinou pochází přímo od historického proroka, tedy z druhé poloviny 8. století před Kristem, ale dle biblistů je zrovna tento dnešní text, dnešní mesiánské proctví mladší. Snad pochází až z doby babylónského vyhnanství, je dílem až takzvaného Třetího Izaiáše.

Již v rámci židovského očekávání Mesiáše bylo toto proctví čteno jako jedno z vůbec nejdůležitějších v celém Starém zákoně, bylo přímo jedním z biblických zdrojů mesiánského očekávání. Vždyť zaslubuje, že Mesiáš vzejde «z pahýlu Jese», tedy z potomstva a rodu Davidova, neboť Jese (neboli Jišaj) byl Davidovým otcem. Že «spočine na něm duch Hospodinův», což způsobí, že ten, který přijde, bude Božím pomazaným, skutečným Mesiášem („pomazaný“ se hebrejsky řekne *Mašjáh*, řecky *Christos*), od Boha poslaným. «Podle spravedlnosti bude soudit..., spravedlnost bude provazem jeho beder» znamená, že konečně přinese na zem tak kýženou spravedlnost, neboť způsobí, že ona konečně zavládne

mezi lidmi, že mezi nimi nastane něco skoro ráj na zemi, že vyhlásí milostivé léto Hospodinovo, jež pak také pak bude «znamením pohanům».

Byl-li dnešní text tak důležitý již pro dějinné očekávání příchodu mesiáše, pak je neméně důležitý i v duchovní, alegorické četbě, v našem očekávání Kristova příchodu. Je totiž pravzorem, prototypem toho, jak by měl Kristus přicházet do našeho srdce a působit v našem životě: V podobě moudrosti a rozumu, rady a síly, poznání a bázně Boží, tedy v podobě darů Ducha Hospodinova, darů Ducha svatého. A měl by působit, co vykreslují následné obrazy, vpravdě rajske.

Již starobylá křesťanská tradice právě v dnešním textu přečetla seznam sedmi darů Ducha svatého. Že sedm, ač jich v hebrejském originále čteme jen šest, vyplývá z toho, že řecká verze Starého zákona, takzvaná *Septuaginta*, která se stala verzí starozákonního textu raného křesťanství, jich uvádí skutečně sedm: Hebrejské *jiráh* totiž překládá oběma jejími rozměry, totiž jako „nábožnost“ i jako „bázeň Boží“. Tímto rozvedením šestého daru do dvou je darů nakonec sedm, jedno z čísel plnosti. Jako sedmero darů je pak do latiny přeložil i svatý Jeroným ve své *Vulgátě* a tak pak našlo své místo v celé svatodušní spiritualitě.

Svatý Řehoř Veliký (církevní otec druhé poloviny šestého a začátku sedmého století, jeden ze čtyř velkých latinských církevních otců) k sedmi darům Ducha svatého přiřadil i z nich plynoucí ctnosti, tři božské a čtyři etické (kardinální, známé dobře již z antické filozofie): Ze skutečné moudrosti se rodí víra (*fides*), z rozumnosti moudrost (*sapientia*), z rady naděje (*spes*), síla je silou k lásce (*caritas*), umění je statečností (*fortitudo*), nábožnost vede ke spravedlnosti (*iustitia*) a bázeň Boží k uměřenosti (*temperantia*).

Je sice pravda, že se nám toto katechetické přiřazení může zdát možná poněkud schematické, možná i je, a je také jasné, že by se mohly dary a ctnosti třeba spojit i jinak, však jiní velcí autoři nabídli i jiná schémata. Nicméně toto spojení nám připomíná, že je to právě síla Ducha svatého, která činí přítomnost Božího Syna v nás živou, která je silou naší víry, naděje a lásky, silou naší skutečné moudrosti, statečnosti, spravedlnost a uměřenosti, silou všeho dobrého a Božího v nás. Sedm darů Ducha svatého je sedmerá přítomnost Krista v nás, sedm podob jeho působení, které je dobré a nese vnímatelné ovoce.

Příchod Pána Ježíše do našeho života a působení Ducha svatého jsou tak nedílně spojeny. Jedině Duch svatý může být silou jakéhokoli příchodu Božího Syna do světa, protože jím byl, když Kristus přišel v plnosti času na zem. Jestliže Syn skrze Ducha sestoupil do lůna Panny Marie, jestliže v jeho síle působil na této zemi, pak tomu u nás nemůže být úplně jinak. Ostatně proto byl Duch svatý o Letnicích jako Boží síla Kristovy přítomnosti ve světě seslán, v síle Ducha svatého je Syn stále mezi námi, v křesťanství a v našem životě přítomen jako Kristus, jako Kristus („Pomazaný“) k nám stále nově chce přicházet.

Nakolik Kristus přijde do našeho života, nakolik mu to dovolíme, nakolik ho přijmeme, natolik se také mohou začít uskutečňovat dnešní izaiášovské obrazy Kristova pozemského působení: Měli bychom se stávat spravedlivějšími, mělo by být mezi námi bezpečněji, vymizet by měly zákeřnost a mezi námi lidmi by mělo být více pokoje a míru.

Vůbec není k přehlédnutí, že právě dnešní zaslíbení dle starozákonní biblistů (odborníků na starozákonní exegezi) bylo do protoizaiášovského textu vložena později, že vzniklo až někdy ke konci babylónského vyhnanství. Je to tak text, který byl složen a do prorocké knihy vložen – obojí se nutně dělo skrze Boží inspiraci – v době těžké, pro Izrael vlastně nejtěžší, v době stále nekončícího vyhnanství.

V takových dobách Boží zaslíbení zaznívají zvláště slyšitelně, lidské srdce jejich přijetí bývá otevřenější. Kéž by se tomu tak stalo i o letošním adventu, kéž bychom se otevřeli Duchu svatému a prosili, aby do našeho nitra nově opět přinesl Syna a aby on jako Kristus působil v celém našem životě...